

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ดังจะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยได้รับรายได้จากการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นจำนวนมหาศาลในแต่ละปี ในปี 2548 มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยประมาณ 13.38 ล้านคน และมีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยประมาณ 76.24 ล้านเที่ยว ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวรวมกันนับแปดแสนล้านบาทต่อปี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549: ออนไลน์) ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย มีทั้งเดินทางแบบเป็นกลุ่ม และเดินทางด้วยตนเอง ซึ่งในปี 2548 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาในภาคเหนือแบบเป็นกลุ่มประมาณ 1.1 ล้านคน และเดินทางด้วยตนเอง 8.6 ล้านคน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548: ออนไลน์)

การท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความก้าวหน้าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวในประเทศเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย การส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ โดยรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานด้านการตลาดเชิงรุก ด้วยการหาตลาดใหม่และตลาดเฉพาะกลุ่ม เพื่อเร่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ด้วยการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและน่าสนใจ (ศิริพรรณ, 2547: ออนไลน์) แต่ในทางกลับกันการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลับส่งผลให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติต่าง ๆ เสื่อมโทรมลงอย่างมาก จึงทำให้มีการนำแนวความคิดในการจัดการการท่องเที่ยวแนวใหม่ (Alternative Tourism) ที่เป็นการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนขึ้นมา เพื่อรองรับกับการท่องเที่ยวที่เจริญเติบโตขึ้น และช่วยบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติอีกด้วย การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมมีหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทางทะเล เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี และการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวบางกลุ่มมีความชื่นชอบการท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งรูปแบบ หรือที่เรียกว่า การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน ซึ่งการ

ท่องเที่ยวรูปแบบนี้เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับคามนิยมไม่น้อยไปกว่าการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ (โครงการสานสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน, 2549: ออนไลน์) การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวในสถานที่ที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สังคม หรือชุมชน เพื่อชื่นชมและเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม รวมถึงการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรมและประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ของคนในชุมชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549: ออนไลน์)

สถานที่ท่องเที่ยวในภาคเหนือได้รับการยอมรับว่าเป็นจุดหมายปลายทางหนึ่งของนักท่องเที่ยว ในอันดับต้น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากภาคเหนือมีปัจจัยที่โดดเด่นได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม และศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่อ่อนช้อยงดงาม ซึ่งยังคงอนุรักษ์ไว้ในรูปของโบราณสถานและโบราณวัตถุ หรือแม้แต่ประเพณีต่าง ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547: 8) อีกทั้งภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ความไม่สงบ หรือภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในภาคใต้ ทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนเริ่มหันมาท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือมากขึ้น (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 2548: ออนไลน์) ซึ่งสามารถสร้างโอกาสการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้แก่บริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย โปรแกรมการท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นบริการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในขณะที่โปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบันยังขาดความหลากหลายและยังไม่มีการพัฒนาปรับปรุงให้เกิดความแปลกใหม่เท่าที่ควร ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการเดินทางในเส้นทางท่องเที่ยวที่ซ้ำ ๆ กัน ซึ่งก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายกับสถานที่ท่องเที่ยวแบบเดิม ๆ และปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เกิดจากการเดินทางในเส้นทางท่องเที่ยวซ้ำ ๆ ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว จนเกินศักยภาพของการรองรับ จนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

การจัดงานพีชสวนโลกที่จังหวัดเชียงใหม่ ส่งผลให้ในระหว่างการจัดงานมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และเดินทางท่องเที่ยวต่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือกันอย่างมากมาย แต่ภายหลังจากงานพีชสวนโลกจบลง ประกอบกับปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นในภาคเหนือส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังภาคเหนือมีจำนวนลดลงเหลือแค่ 20 – 30% อีกทั้งศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยยังได้คาดการณ์ว่าการท่องเที่ยวในภาคเหนือมีแนวโน้มชะลอการเติบโตลงเนื่องจากได้ทำการเดินทางท่องเที่ยวล่วงหน้าไปเมื่อช่วงงานพีชสวนโลกแล้ว (กรุงเทพธุรกิจ, 2550: ออนไลน์) จากการลดลงของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในภาคเหนือ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรทำการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวภาคเหนือ เพื่อให้

เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบริการนำเที่ยวทั้งใหม่และเก่า เพื่อสร้างความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในภาคเหนือของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในภาคเหนือของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. ทำให้ทราบปัญหาด้านการท่องเที่ยวในภาคเหนือ

นิยามศัพท์

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเส้นทางการท่องเที่ยว โดยผ่านกระบวนการตัดสินใจที่มีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล หรือปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวภายในภาคเหนือซึ่งประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ยานพาหนะ กิจกรรมนันทนาการ หรือบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบอิสระ (Free Independent Traveler: FIT) โดยไม่รวมนักท่องเที่ยวที่เดินทางกับบริษัทตัวแทนเดินทาง หรือมาแบบกรุ๊ปทัวร์ (Package Tour)

ภาคเหนือ ประกอบด้วย 15 จังหวัดได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และกำแพงเพชร